

Studiegids met gespreksvragen

De vragen in deze studiegids zijn bedoeld om de kwesties die in het boek aan de orde worden gesteld, verder uit te diepen. Groei is altijd een langzaam proces. Wanneer u met deze studie begint, verwacht dan niet onmiddellijk veranderingen. Maar wanneer u zich onderwerpt aan de leiding van de Heilige Geest, zult u ontdekken dat de Heer diepe veranderingen in uw leven tot stand gaat brengen.

Het beste is om uw antwoorden te noteren in een schrift, plus uw eigen vragen en inzichten die gaandeweg aan de orde komen. Gebruik het schrift ook om aantekeningen te maken van uw gebeden van schuldbelijdenis en overgave aan God op die terreinen van uw leven waar verandering nodig is.

Deze studiegids kan individueel en in groepsverband worden gebruikt. Het zou ideaal zijn deze studie als echtpaar te doen en samen de veranderingen te beleven.

Voordat u aan deze studie begint, moet u bedenken dat de eerste zeven hoofdstukken gaan over de innerlijke veranderingen die nodig zijn voordat we het over de verschillen tussen mannen en vrouwen kunnen hebben. Ga er niet snel doorheen, want ze zijn van wezenlijk belang om tot de veranderingen te komen die de voorwaarde zijn om van de verschillen tussen mannen en vrouwen te kunnen genieten.

Deel 1

Waarom relaties niet werken: het probleem dat mannen en vrouwen delen

Voordat we de verschillen tussen mannen en vrouwen kunnen onderzoeken en beleven, moeten we een nauwkeurige blik werpen op ons zelfbeeld, de motieven van onze relaties en de kwaliteit van onze liefde.

1

Wat is er mis met ons huwelijk?

In onze omgang met anderen gaan we er vaak van uit dat ons onmiddellijke welzijn het hoogste doel is dat God en anderen behoren te dienen. Deze benadering kan alleen verdwijnen door 'een voortdurende relatie en ontmoeting met een vergevende en liefdevolle God'.

1. Wat waren volgens u de drie belangrijkste huwelijksproblemen voordat u dit boek las?
2. Wat is er volgens u op dit moment nodig om u echt gelukkig te maken?
3. Welke van de volgende twee uitspraken komt het dichtst bij wat er volgens u aan uw huwelijksproblemen moet worden gedaan? Leg uit waarom.
 - Mijn verwonding is het belangrijkste probleem in ons huwelijk en de oplossing is zelfontplooiing.
 - De belangrijkste kwestie voor ons is dat we ons niet houden aan een aantal regels. De oplossing is gehoorzaamheid aan Gods wet.
4. Wat is volgens dit hoofdstuk de centrale kwestie in gebroken huwelijken?
5. Geef naast de reeds genoemde redenen nog enkele redenen waarom we voorbijgaan aan het probleem van de ik-gerichtheid.
6. 'Door onszelf in het middelpunt van het universum te plaat-

- sen, een plaats die alleen God toekomt, begaan we een regelrechte zonde.’ Op welke manieren laat u zich steeds meer door uw eigenbelang in beslag nemen? Vindt u deze verschuiving alleen maar begrijpelijk of ook verkeerd?
7. Wat deden uw ouders of opvoeders wanneer u als kind volledig op uw eigenbelang was geconcentreerd? Geef aan welke uitspraak hun reactie het beste onder woorden brengt.
 - Zij juichten het toe dat ik als vanzelf voor mijn eigen welzijn opkwam. Dat zagen zij als een voorbereiding op een stap in de kille en wrede wereld.
 - Zij veronachtzaamden de tekenen van arrogantie en dat ik het niet kon verkroppen wanneer ik mijn zin niet kreeg.
 - Zij straftten me en leerden me de waarde van het oog hebben voor de noden van anderen.
 - Zij onderkenden mijn zelfzucht en lieten me weten hoe afschuwelijk ze dat vonden. Ze dachten kennelijk dat ze me daardoor zouden aansporen meer aan een ander te denken.
 8. Zelfzucht wordt zelden als een verwoestende of verkeerde eigenschap beschouwd. Hoe kijken de meeste mensen tegen zelfzucht aan?
 9. Op welke manieren bent u meer op uw eigen belangen dan op het welzijn van uw huwelijkspartner gericht?
 10. Welke reclameslogans spelen in op de gedachte dat het ‘ik’ kan en moet floreren?
 11. Diverse christelijke leerstellingen vertolken dezelfde boodschap. Hoewel ze subtieler zijn, hebben ze net zo’n verwoestend effect op onze relaties. Onderzoek de volgende twee gedachtengangen:
 - ‘Je houdt niet genoeg van jezelf. De bijbel zegt zelf dat we onze naaste moeten liefhebben als onszelf. Het is niet alleen goed om van jezelf te houden, het is ook de maatstaf om te bepalen of het goede nieuws van het evangelie wortel geschoten heeft in je leven.’
 - ‘Je bent kostbaar in de ogen van Christus. Dat heeft Hij

laten zien door voor jou te sterven. Sta dus nooit toe dat je persoonlijke waardigheid met voeten wordt getreden.'

- Deze leerstellingen klinken juist en bevatten zelfs gedachten uit de bijbel. Maar kloppen ze met de totale bijbelse boodschap? Zijn ze van toepassing op sommige situaties of op alle situaties? Wat vindt u van deze leerstellingen?
12. Een populaire visie op het ontwikkelen van relaties is dat we de ander moeten vermanen zodat deze zijn of haar aangewezen rol in de relatie gaat vervullen. Deze benadering verbindt Gods zegen vaak met de bereidheid van de man om zijn plaats als hoofd van het gezin in te nemen, en de bereidheid van de vrouw om de rol van helper te vervullen. Onderwerping wordt gezien als de weg tot zegen en de voorwaarde om 'recht voor God' te kunnen staan. Deze visie bewerkt een vreugdeloos moralisme. Je aanpassen is het hoogste goed in de relatie, en vaak wordt er niets gezegd over ik-gerichte agenda's omdat het handhaven van de orde in de relatie de diepere zaken wegduwt. Hoe kunt u nagaan of uw inzet voor uw huwelijks-partner niet uit uw hart maar uit een opgelegd rolpatroon voortkomt?
 13. Waarom is het volgen van traditionele rolpatronen zo aantrekkelijk? Werkt het wanneer we opstandigheid proberen te bestrijden met pressie en gehoorzaamheid?
 14. Een thema dat in diverse hoofdstukken van dit boek naar voren komt, is heiliging door genade. Heiliging betekent eenvoudig dat we volwassen worden in onze persoonlijke relatie met God. Het middel voor onze heiliging is de ontferming van Christus, niet onze gehoorzaamheid of vroomheid. Lees 1 Korintiërs 15:1-2 en 10-11. Wat is volgens de bijbel de katalysator voor verandering in het christenleven? Wat gebeurt er wanneer we voor onze heiliging op onze eigen prestaties vertrouwen?
 15. Lees Romeinen 5:1-2. Hoe kunnen we toegang verkrijgen tot Gods genade? Waarom is die genade zo belangrijk voor uw relaties?

2

Eerlijk naar onszelf kijken

1. Onze aangetaste ik toont zich het duidelijkst wanneer we *onze* fouten toeschrijven aan oorzaken die buiten onze verantwoordelijkheid liggen, zoals een gebroken gezin of wrede omstandigheden. Maar wanneer we fouten bij anderen bespeuren, schrijven we die wel toe aan hun karakter, instelling of zonde. We oordelen de ander maar verontschuldigen onszelf. We zeggen: 'Als anderen wisten hoeveel pijn we hebben, dan zouden ze minder geneigd zijn ons te veroordelen om onze bezorgdheid over onszelf.' Op welke manieren verontschuldigt u zich voor uw ik-gerichtheid?
2. We voelen ons vaak verkeerd begrepen. Dan 'voelen we ons boos, moe, een beetje boven de ander verheven, en zitten we alleen in de stilte van ons verkeerd begrepen isolement. De meesten van ons worstelen met een valse edelmoedigheid waarmee we onze boosheid op God vermommen.' Hoe komt deze valse edelmoedigheid in uw leven tot uiting?
3. Lees Lucas 14:7-11. Waar komt u in dit gedeelte een aangestast zelfbeeld tegen? Waar ziet u edelmoedige mensen die hun status gebruiken als een rechtvaardiging voor hun misbruik van anderen?
4. Lees Lucas 14:1-6. Hoe drong Jezus door achter de hoogmoed van de farizeeërs en de arrogante bezoekers van het feest?
5. Hoe kunnen we onze boosheid vermommen achter valse nederigheid?
6. Lees Lucas 13:10-17. Wat gaat er schuil achter de verontwaardiging van de godsdienstige leiders in de synagoge? Zijn ze ook verontwaardigd over God? Hoe?
7. Op welke manieren verraadt hun gedrag dat ze eigenlijk geloven dat God niet goed is?
8. Wat voor een God zouden de godsdienstige leiders zich wensen, passend bij hun gevoel voor rechtvaardigheid? Wat zou zo'n God volgens hen moeten doen? Waarom?

9. De wetsgetrouwe Joden konden zich beter voordoen dan ze waren. Huwelijkspartners krijgen die kans niet. In welk opzicht stelt het huwelijk onze liefde of ons gebrek aan liefde aan de kaak?
10. Hoe hebt u een dergelijke ontmaskering en inbreuk ervaren? Hoe verging het u toen u voor eerst beseftte hoe ver uw partner was doorgedrongen in uw leven?
11. Op welke manieren probeert u een veilige afstand te bewaren?
12. Hebt u het zo geregeld dat u uw zelfzucht in stand houdt door een emotionele afzondering? In welk opzicht gaat daardoor de intimiteit in de relatie verloren?
13. Welke van de volgende methoden hebt u gebruikt om uw huwelijksrelatie te verbeteren?
 - Werken aan een betere communicatie,
 - De ander aanspreken op onvoorwaardelijk gedrag,
 - De ander bemoedigen wanneer deze herhaaldelijk probeert het goede te doen,
 - Een specifiek interventieplan bedenken,
 - Verwerken van verwonding, frustratie en pijn,
 - Afhankelijkheidspatronen over en weer ontrafelen,
 - Spreken over de vrijheid die ik heb om te worden wie ik zou kunnen zijn,
 - Pastorale hulp van derden zoeken.
14. Hebben deze methoden diep gewortelde ik-gerichte gedragspatronen weten te verwijderen? Leg uit.

Elk van deze strategieën kan nuttig zijn. De belangrijke vraag is: Uit welke motieven probeer je de ander lief te hebben? *Iedere* strategie die door ik-gerichtheid gedreven wordt, zelfs al wordt deze strategie aanbevolen door uw gemeente, een pastorale hulpverlener of de publieke opinie, zal slechts kortstondige en verleidelijke vruchten voortbrengen. Alle strategieën zullen uiteindelijk falen als ze niet gedreven worden door een gerichtheid op de ander of door een nederigheid die ontstaat wanneer we de vergeving van

Christus aanvaarden (Matteüs 7:5).

15. Wat vindt u van de huwelijksvisie van de traditionalisten en de gelijkheidsdenkers? Wat zijn in beide gevallen de zwakheden?
16. ‘Mensen kunnen leven als traditionalisten of als gelijkheidsdenkers en nooit de krachtige onderstroom van hun ik-gerichtheid onderkennen, laat staan er iets aan doen.’ Welke gebeurtenissen deden u vraagtekens plaatsen achter de waarde van de traditionalistische opvatting over het huwelijk? Noem voorbeelden van relaties die worden gekenmerkt door verborgen ik-gerichte bedoelingen, onder het mom van goed gedrag en strikt nagekomen onderwerping, precies zoals dat traditioneel geleerd wordt.
17. Welke gebeurtenissen deden u vraagtekens plaatsen achter de waarde van het opkomen voor uw waardigheid en uw recht op vrijheid en uw gelijkwaardigheid als man en vrouw? Wanneer u duidelijk uw grenzen stelt, bevordert dat dan altijd een godvruchtinge relatie? Hebben degenen van wie u houdt, wel eens schade ondervonden van uw herstel van uw beschadigde ‘ik’?

3

Het werkelijke probleem

1. Op welke manieren uit u uw woede tegenover uw partner?
2. Voert u excuses aan voor uw boosheid of ziet u deze als een uiting van ik-gerichtheid? Leg uit.
3. Wat vindt u van gerechtvaardigde ik-gerichtheid?
4. ‘Er vindt alleen een beweging van ik-gerichtheid naar een gerichtheid op de ander plaats, wanneer we de excuses voor onze zelfzucht onder ogen zien en als volkomen onterecht beschouwen.’ Hebt u zich verontschuldigd voor uw ik-gerichtheid? Waren die excuses legitiem?
5. Welke van de volgende twee uitspraken over God vindt u het moeilijkst te vatten? Leg uit.

- Hij scheidt nooit een sadistisch behagen in het leed van een mens, zelfs al is het verdiend.
 - Hij marchandeert nooit met zijn inzet voor het welzijn van de mens, en doet er nooit iets aan af.
6. Waarom gaan deze twee eigenschappen van God ons bevattingsvermogen als zondaars te boven?
 7. Wanneer u nadenkt over uw neiging zich op anderen te willen wreken en uw eigen behoeften boven die van anderen te plaatsen, gaat u iets zien van de grootheid van het gebod: 'Weest blijde met de blijden, weent met de wenenden' (Romeinen 12:15). Wat heeft deze tekst te maken met het kernprobleem in ons zelf?
 8. In welk opzicht leidt het rechtvaardigen van onze ik-gerichtheid tot een uitholling van ons geweten? Waarom zijn verklaringen 'waarom' we iemand pijn deden, een teken van reëel gevaar?
 9. Op welke manieren bent u afgestapt van het zoeken van andermans steun bij uw pogingen uw handelwijze te verontschuldigen? Wat gaf u de kracht om hier van af te stappen? Beschrijf een moment waarop dit gebeurde.
 10. Er wordt wel gezegd dat de huidige trends in de samenleving, zoals geweld, sociale onderdrukking, armoede en corruptie, evenzovele bewijzen zijn dat het menselijk experiment heeft gefaald. Tal van theorieën proberen de basisfout echter buiten beschouwing te houden. Noem er enkele.
 11. Wat is volgens de bijbel de basisfout die onze wereld parten speelt? Ondersteun uw antwoord met bijbelteksten.

4

Zo slecht ben ik toch niet?

Voordat we de unieke seksuele identiteit van de man en de vrouw kunnen bespreken, moeten we eerst kijken naar hun gemeenschappelijke morele identiteit: de ik-gerichtheid die in opstand komt tegen God en op eigen kracht het leven probeert te vinden.

1. Op welke twee kenmerkende manieren gaan wij met zonde om? Welke hanteren we het meest? Hoe is u geleerd met zonde om te gaan? Hoorde daar ook schuldbelijdenis bij? Is u door het voorbeeld van anderen of door uitleg van de bijbel geleerd om de oorzaak van zondig gedrag te zoeken in trauma's uit het verleden?
2. Wat zullen de resultaten van eerlijke schuldbelijdenis zijn?
3. Stel er komt iemand bij u die nog maar een half jaar christen is, en die betrapt is op het bedriegen van zijn echtgenote. Hoe zou u hem door deze crisis leiden? Hoe gaan gelovigen om met verkeerd gedag? Schrijf uw gedachten neer in de vorm van een brief aan deze persoon.
4. Komen uw woorden overeen met wat u zou hebben geschreven voordat u dit boek las? Of zijn ze verschillend? Geef aan hoe uw gedachten zich inmiddels hebben ontwikkeld.
5. De hoogste ethiek van de ik-gerichtheid luidt: 'Wat ik wil, behoort uw houding jegens mij te bepalen.' Hoe ziet het tegenovergestelde van ik-gerichtheid eruit? Wat is de hoogste ethiek van gerichtheid op de ander?
6. Reageer op de volgende uitspraak van Frederick Buechner: 'Het begrip 'erfzonde' betekent dat we allemaal voortkomen uit een wereld die ons leert om vooral niets uit handen te geven. We zijn allemaal geneigd onszelf het middelpunt van het universum te maken en alles uit dat middelpunt te verwijderen wat een spaak in het wiel dreigt te steken. Jezus zei dat Hij is gekomen om de wereld niet alleen van honger, armoede en ziekte maar bovenal van deze neiging te verlossen.'
7. Wij minimaliseren het afzichtelijke van onze ik-gerichtheid omdat we een diep wantrouwen koesteren dat God geen goede voorziener en beschermer is. Dit wantrouwen is gecentreerd op twee gedachten: Het leven isoleert en beschadigt ons (dus God is wreed?), of God is een talmende rechter (dus Hij is onberekenbaar in zijn bestraffing en beloning?). Op welke manieren spelen deze gedachten ook mee in uw denken over uw ik-gerichtheid?

8. Lees Jesaja 53:2-10. Hoe werd Christus geïsoleerd en beschadigd?
9. Wanneer we het leven bezien door de bril van de omstandigheden, is het in onze ogen vaak ongerijmd en onredelijk hoe God met de rechtvaardigen en de onrechtvaardigen omgaat. We leggen Gods uitstel op twee manieren uit: Of onze zonde kwetst Hem niet erg, of Hij is geduldig omdat Hij niet wil dat iemand verloren gaat. Als u de tweede uitleg onderschrijft, wat betekent dat dan voor uw excuses voor het feit dat u zozeer uw eigen agenda nastreeft?

5 Verandering is mogelijk

1. Bespreek het volgende gedeelte uit een recent artikel, geschreven door de actrice Katherine Hepburn – daarbij denkend aan het feit dat we bovenal vergeving nodig hebben.
‘Er zijn altijd gevaren in de wereld geweest – ik denk er niet aan. Mijn denken zit zo niet in elkaar. Het leven is hard – het is nooit gemakkelijk geweest – maar daar sta ik niet bij stil. Ik heb uitzonderlijk veel geluk gehad dat ik nooit geldgebrek heb gekend. Ik had genoeg geld om een huis te kopen en mijn eigen leven in te richten. Ik had alles onder controle. En wanneer je de zaken onder controle hebt, dan ben je wel gek om er niet het beste van te maken.’
2. Wat hebt u op dit moment meer dan wat ook nodig om werken gelukkig te zijn? Vergelijk uw antwoord met het antwoord dat u in hoofdstuk 1 gaf.
3. Bespreek in de groep de verschillende antwoorden op de vraag. Laat iemand de twee alinea’s direct na de opsomming onder het kopje ‘Wat zou ons echt gelukkig kunnen maken?’ hardop voorlezen.
4. Wat is het gevaar wanneer we Gods zegen in ons leven afmeten aan iets anders dan de voortdurende vergeving en eenheid met God door Christus?

5. Waarom voelen we ons bij zegeningen die los staan van onze dankbaarheid voor het kruis, alleen maar eenzamer en minder geliefd?
6. 'De dood van Christus is de enige betrouwbare manier om vast te stellen dat God weldadig voor ons is.' Bent u het hier mee eens?
7. Waarom zijn andere zegeningen incompleet, ook al voorzien ze nog zo rijkelijk in onze behoefte aan schoonheid, comfort of tijdelijk gezelschap? Op welke manier laten zij ons de ruimte dat wij worden verteerd door een onafhankelijke trots? Waarom is het zo dat zegeningen zelden onze excuses verbrijzelen maar ons juist aansporen om het leven los van God te vinden?
8. Door welke dingen (het zoeken naar voorspoed of het vermijden van rampspoed bijvoorbeeld) verdwijnt uw gerichtheid op wat Christus voor u heeft gedaan? Op welke manier houden deze het veranderingsproces in uw leven tegen?
9. Alleen Gods wet is krachtig genoeg om onze excuses te verbrijzelen. Hoe zijn uw excuses tijdens het lezen van dit boek tot zwijgen gebracht?
10. Welke veranderingen hoopt u in uw leven te zien tijdens de verdere bestudering van dit boek?
11. Wat vindt u ervan dat God volmaaktheid van ons verlangt? Denkt u vaak dat God in uw geval een uitzondering daarop maakt? *Als Hij dat inderdaad doet, wat zou dat dan over Hem zeggen?*
12. Wanneer u zich gesteld ziet voor de onbuigzame wet van God, wie is er dan slecht volgens u, de wet of uzelf? Denk na over de mogelijke redenen voor uw antwoord.
13. Wat is het verschil tussen het erkennen van ons morele bankroet tegenover een eerlijke rechter en de moderne gedachte van zelfminachting of een laag zelfbeeld? Wat is het verschil met zelfhaat?
14. Een andere manier om met Gods volmaakte wet om te gaan, is zijn maatstaven verlagen. Wanneer mensen kunnen voldoen

aan de lagere maatstaven, hebben ze het gevoel dat ze hun positie tegenover God in zekere zin aan zichzelf te danken hebben. Hebt u wel eens geprobeerd Gods maatstaven te verlagen?

15. Verandering vindt plaats in de context van hoop. Het is een uiterst hoopvol feit dat God een eerlijke rechter is. Wanneer we naar Gods wet luisteren, is het mogelijk zijn vriendelijke hart te zien. Hij staat niet onverschillig tegenover onze zelfzucht en zonde, dat zijn inbreuken op de liefde. Maar wanneer wij erkennen dat wij zijn genade nodig hebben, zonder excuses en hoogmoed, is het voor Hem een vreugde ons met zijn barmhartigheid te overladen. Deze barmhartigheid kan alleen worden geschonken door een tussenpersoon die zonder fouten was (een eerlijke rechter) en toch de schuld van onze zonde in onze plaats betaalde. Hoe komt dit proces tot uiting in het Avondmaal?
16. Schrijf op wat u vindt van de vijf thema's die we tot dusverre hebben bestudeerd. Uw reactie kan een parafrase of verzameling van bijbelteksten zijn, of een eigen uitspraak.
Thema's
 - God is een eerlijke rechter. *Reactie:* 'Vader, ik zie U als...'
 - Gods maatstaf van volmaakte gerichtheid op de ander leidt me tot een zachtmoedig gedrag. *Reactie:* 'Vader, ik ...'
 - God staat niet onverschillig tegenover onze inbreuken op de liefde. *Reactie:* 'Vader, schenk mij...'
 - God voorzag in een Lam. *Reactie:* 'Vader, het brood betekent...'
 - God is onze lofprijzing waardig. *Reactie:* 'Vader, Zoon en Heilige Geest, ik...'
17. Vier als groep het Avondmaal en vertel elkaar hoe ieder reageert op de genoemde thema's. Sluit af met gezamenlijk gebed.

6

Wees blij met vergeving

1. Op welke manier maakte het Avondmaal u ervan bewust dat u *wilt* geven aan anderen?
2. ‘We zullen nooit uitgroeien boven onze behoefte aan vergeving en genade. Deze twee vormen de basis van *heel* onze volwassenwording.’ Welke van de volgende antwoorden omschrijft het beste wat u van deze uitspraak vindt?
 - Dat klinkt te gemakkelijk.
 - Ik voel woede opkomen, ik ben het er niet mee eens.
 - Ik ben teleurgesteld over mijn huidige blikrichting.
 - Ik voel me hopeloos. Ik betwijfel of ik ooit de volwassenheid zal bereiken waarnaar ik verlang.
 - Daardoor lijkt volwassenheid op...
3. Lees Johannes 17:20-21 en bespreek hoe de drie Personen van de Drie-eenheid met elkaar omgaan.
4. Wat is uw definitie van een goede relatie?
5. ‘In een goede relatie *is ieder lid bereid en actief om alles wat hij of zij heeft, in te zetten voor het welzijn van de ander.*’ Gebruik deze uitspraak uit hoofdstuk 6 als een filter om na te gaan hoe ‘goed’ uw relatie is op de volgende terreinen:
 - Uw geestelijke bijdrage aan degenen die u lief zijn,
 - Uw luistergewoonten,
 - Uw seksuele relatie,
 - Uw belangstelling voor de ander, vooral uw huwelijks-partner,
 - Uw vrijgevigheid,
 - Uw prioriteiten op het werk, in de gemeente, in uw vrije tijd, in maatschappelijke organisaties.
6. Bespreek uw evaluatie met uw man of vrouw. Vraag uw partner met u door te denken over de manieren waarop u de gerichtheid op de ander uit de weg gaat, door te veronderstellen dat uw relatie nu ook wel goed is. Let op: deze oefening is niet bedoeld om te beloven om uw leven te beteren. Als u er diep

in uw hart van overtuigd bent dat u in feite ik-gericht was, denk er dan over na wat het betekent om het oordeel over zo'n lelijke overtreding te ontlopen. Wat houdt het in om in deze situatie om ontferming te smeken en de verademing na de bekering te ervaren (Handelingen 3:19)?

7. Dit hoofdstuk vraagt: 'Waarom worden we vaak zo bewogen door veel mindere dingen dan de genade?' Waarom zijn de meesten van ons enthousiaster wanneer goede acteurs in een prachtige opvoering thema's ten tonele brengen die veel minder centraal in ons leven staan dan het drama van de verlossing? Hebt u het evangelie ooit horen brengen op een manier die u deed verlangen naar meer van God? Leg uit.

Samenvatting van deel 1

Kijk de thema's van deel 1 nog eens over:

Hoofdstuk 1 – Wat is er mis met ons huwelijk?

Hoofdstuk 2 – Eerlijk naar onszelf kijken

Hoofdstuk 3 – Het werkelijke probleem

Hoofdstuk 4 – Zo slecht ben ik toch niet?

Hoofdstuk 5 – Verandering is mogelijk

Hoofdstuk 6 – Wees blij met vergeving

1. Welk hoofdstuk moet u nog grondiger bestuderen voordat u verder kunt gaan met deel 2? Lees ze nog eens door en bespreek ze met anderen.
2. Schrijf een samenvatting van wat u uit de eerste zes hoofdstukken hebt geleerd.

Deel 2

Hoe relaties wel werken:

het verschil waarvan mannen en vrouwen mogen genieten

7

Een moeilijke vraag

1. 'Er bestaan belangrijke verschillen tussen mannen en vrouwen en deze kunnen ertoe leiden dat zij echt van elkaar genieten. Iedere man heeft, omdat hij een man is, precies datgene wat zijn vrouw verlangt te ontvangen. En iedere vrouw heeft, omdat zij een vrouw is, precies datgene wat een man verlangt te ontvangen.' Wat vindt u van deze uitspraak?
2. Geloof u dat er tussen mannen en vrouwen wezenlijke verschillen bestaan, of vindt u dat dit onderscheid niet verder gaat dan de anatomische (lichamelijke) onderdelen van de mannelijke of vrouwelijke seksualiteit? Waardoor is uw denken over het onderscheid tussen de geslachten zoal beïnvloed?
3. Welke vooroordelen neemt u mee wanneer u de bijbel bestudeert om te komen tot een visie over mannelijkheid en vrouwelijkheid?
4. Bent u in een positie waarin anderen u kunnen vertellen welke indruk u op hen maakt? Vraagt u hen ook naar de dingen die hen opvallen? Bent u bereid deze feedback een vitaal onderdeel van uw geestelijke groei te laten zijn?
5. In dit hoofdstuk staat vaak het woord *nederigheid*. Het eerste deel is zelfs bedoeld 'om de nederigheid te bevorderen'. Is dit woord een juiste omschrijving van wat er in u leefde toen u deel 1 afsloot?

Een opmerking voor de deelnemers: De bespreking van de volgende hoofdstukken zal alleen waardevol zijn wanneer u het proces ingaat met een echte openheid voor feedback, met een hart dat zich in gebed diep afhankelijk weet van God, en met een verlangen gericht op de ander te zijn. Als de groep merkt dat de discussies

afbreuk doen aan het respect en de liefde voor elkaar, ga dan terug naar de eerste hoofdstukken om beter zicht te krijgen op ieders geestelijke toestand en onze positie in Christus. Discussiëren om gelijk te krijgen kan nooit een prioriteit zijn van een nederige gerichtheid op de ander. Wanneer dit toch gebeurt, ga dan een stap terug naar de basis.

6. Wat voor effect zou het op u hebben wanneer hoofdstukken 1 tot en met 7 uit dit boek waren weggelaten, en het begon met hoofdstuk 8?
7. *Mannen*: Hoe vergaat het u wanneer u geen diep gevoel van mannelijkheid hebt? Uit welke dingen maakt u op dat de beleving van uw manzijn minder wordt?
8. *Vrouwen*: Hoe vergaat het u wanneer u geen diep gevoel van vrouwelijkheid hebt? Welke symptomen laten u weten dat uw vermogen om van het initiatief van een man te genieten, zwakker wordt?

8

Is er werkelijk een verschil?

1. In welke opzichten getuigt het verbod op homoseksuele relaties van de goede bedoelingen van onze Schepper?
2. Bent u het er mee eens dat iets binnen in ons wordt verstoord of verraden wanneer we onze bedreigde seksualiteit gaan beleven door de kleding, de manieren en zelfs de persoonlijke kenmerken van het andere geslacht over te nemen? Wat wordt er dan precies verraden?
3. Welke persoonlijke ervaringen bevestigen of ontkrachten de stelling van Carol Gilligan dat mannen uit zijn op *completeitheid* in hun relaties, terwijl vrouw zich willen *hechten* in hun relaties? Ziet u deze onderscheiden patronen al tot uiting komen in kinderen? Ziet u er tekenen van bij tieners? Bij volwassenen? Noem voorbeelden en bespreek deze in de groep.
4. Wat is het belang van een rolvoorbeeld? Kunnen we zeggen

dat de traditionele mannelijke of vrouwelijke kenmerken louter het gevolg zijn van het feit dat onderwijzers, ouders en andere belangrijke volwassenen deze deugden van oudsher hebben beloond?

5. Is een bepaalde mannelijke of vrouwelijke uiting van u zo sterk dat deze onmogelijk kan worden afgedaan als een aangeleerd gedrag?
6. Dit hoofdstuk stelt dat God aan mannen en vrouwen een onomkeerbare relationele orde heeft meegegeven. Deze uitspraak is gebaseerd op diverse conclusies uit de orde in de Drie-eenheid, de scheppingsorde, de volgorde waarmee God Adam en Eva na de zondeval aansprak, en het feit dat de vloek op de zonde voor de man iets anders inhield dan voor de vrouw. Doen deze illustraties u denken aan andere voorvallen uit de bijbel waarbij God anders met mannen omging dan met vrouwen? Noem uw voorbeelden.
7. Wat is het unieke van mannelijkheid en van vrouwelijkheid? Wanneer voelt u zich het meest zeker in het uiten van uw mannelijkheid dan wel vrouwelijkheid? Wat ervaart u op dergelijke momenten?
8. Met welke sleutelwoorden wordt mannelijkheid in dit hoofdstuk omschreven?
9. Met welke sleutelwoorden wordt vrouwelijkheid in dit hoofdstuk omschreven?
10. *Mannen*: Op welke manieren hebt u zich teruggetrokken van de pijn die zijn wortels in uw mannelijke identiteit heeft? Welke verdoving hebt u gezocht om de pijnlijke verwondingen die u als jongeman hebt opgelopen, te verzachten?
11. *Vrouwen*: Op welke manieren hebt u gereageerd op pijnlijke gebeurtenissen uit uw jeugd, en geprobeerd verdere verwonding van uw vrouwzijn te voorkomen? Welke angsten komen naar boven wanneer u zich uitnodigend opstelt? Welke verdoving hebt u gezocht om de herinneringen die u uit uw jeugd meedraagt, de kop in te drukken?
12. Waarom denkt u dat de diepe wonden zo vaak worden gesla-

gen in de mannelijke of vrouwelijke dimensie van onze identiteit als beelddragers van God?

13. Seksualiteit wordt niet gevonden door de juiste lijst van gedragingen of de juiste lijst van handelingen te zoeken die u het vertrouwen in uw eigen manzijn dan wel vrouwzijn moeten geven. Bijvoorbeeld, een man kan in een seminar leren dat mannelijkheid tot uiting komt in het nemen van de leiding, dus neemt hij in zijn gezin de rol van macho of dictator aan. Dat is niet authentiek. Waarom niet?
14. Bespreek het volgende citaat van Milton Mayeroff:
'De ware betekenis van zorg moet niet worden verward met zoiets als iemand het goede wensen, aardig vinden, troosten en steunen, of gewoon belangstelling hebben voor wat iemand meemaakt. Zorgen is een proces waarbij andere activiteiten en waarden geordend worden rondom het zorgen. Wanneer ik werkelijk zorg, voor zover ik daar toe in staat ben, bevorder en waarborg ik de voorwaarden die mijn zorg mogelijk maken. Dan sluit ik uit wat onverenigbaar is met mijn zorg. Dan onderwerp ik wat irrelevant is. Deze ordening vereist dat ik bepaalde zaken en activiteiten opgeef, en kan overkomen als onderwerping. Maar deze onderwerping is fundamenteel bevrijdend en bevestigend, net als een bemanning zich vrijwillig onderwerpt aan de discipline en de vereisten van zijn materialen. Het is net als het bevrijdende gevoel na het aannemen van een waarheid die ik lang heb proberen te ontlopen. Deze onderwerping houdt in dat ik mijn pretenties laat varen en mijzelf accepteer zoals ik werkelijk ben. Ik ga de toestand van mijn leven onderkennen zoals deze werkelijk is en niet langer zoals ik zou wensen dat zij was. Wanneer ons leven door deze zorg geordend wordt, komt het 'op zijn plaats' in de wereld' (Uit: *On Caring*, pag. 90)

De term *onderwerping* is vaak uitsluitend gebruikt om vrouwelijkheid te definiëren. Maar het zegt iets over zorg en is dus niet beperkt tot één geslacht. Onderwerping is

een manier om dat aspect van Gods karakter aan te geven, zoals dat door onze gerichtheid op de ander heen schijnt, zowel bij mannen als bij vrouwen.

15. Wat houdt het in om te leren dat er oneindig veel manieren zijn om liefde te uiten? Is het wellicht gemakkelijker om te leven volgens een bepaalde mannelijke dan wel vrouwelijke gedragscode die u ooit is voorgehouden?
16. Dit hoofdstuk spreekt van een intuïtief gevoel van 'bij elkaar passen' wanneer we elkaar liefhebben met de unieke gaven die met ons geslacht verbonden zijn. Bijvoorbeeld, het zorgen kan bij een vrouw een bepaalde vorm aannemen. De manier waarop zij besluit haar zorg te tonen, kan anders zijn dan de manier waarop een man deze tot uiting brengt, in dezelfde situatie. Hebt u meegemaakt dat mannen en vrouwen zich in tijden van crisis op verschillende wijze voor anderen inzetten? Waar schrijft u dit onderscheid aan toe?

9

Mannelijkheid en vrouwelijkheid

1. Dit hoofdstuk onderstreept twee belangrijke zaken die in het geding zijn wanneer we het over seksualiteit hebben: Gods bedoeling met de schepping en de kracht en de vreugde van zijn mensen die volgens deze bedoelingen moeten leven. Denkt u dat het de moeite waard is om op dit punt nog eens grondig na te denken over uw overtuigingen en wat de bijbel erover zegt? Waarom?
2. Bespreek het contrast tussen de seksuele opwinding die de media ons toont en deze uitspraak: 'Iemands ware seksualiteit komt alleen naar voren wanneer hij of zij in een morele relatie met iemand anders treedt.'
3. Waar staat u? Op welke manieren gebruikt u de unieke middelen waarover u als man of vrouw beschikt, om uw huwelijks-partner te zegenen?

4. Lees Romeinen 1:22-31. Hoe laten de verzen 24-27 zien dat de verhoudingen tussen de seksen geleidelijk ontwricht raken?
5. *Mannen*: Hoe definieert u mannelijkheid? Welke unieke mannelijke gaven kunt u geven aan uw vrouw? Hoe kunt u deze gaven het beste geven?
6. *Mannen*: Hoe definieert u de vrouwelijkheid van uw vrouw? Welke unieke vrouwelijke gaven heeft zij u te bieden? Welke effecten heeft dat op uw relatie? Bespreek uw inzichten met uw vrouw.
7. *Vrouwen*: Hoe definieert u vrouwelijkheid? Welke unieke vrouwelijke gaven kunt u geven aan uw man? Hoe kunt u deze gaven het beste geven?
8. *Vrouwen*: Hoe definieert u de mannelijkheid van uw man? Welke unieke mannelijke gaven heeft hij u te bieden? Welke effecten heeft dat op uw relatie? Bespreek uw inzichten met uw man.

10

Unieke manieren om onvoorwaardelijk lief te hebben

1. Wat is uw reactie op de drie huwelijksscenario's aan het begin van dit hoofdstuk?
2. Schrijf een scenario over een problematische kwestie die u en uw vrouw in uw huwelijk hebben proberen te verhelpen.
3. 'Mannen en vrouwen hebben een gelijkwaardig gezag onder God om de ander te dienen. Gezag is ten diepste gezag om te dienen, niet om te leiden.' Als de huwelijkspartners in de drie scenario's in dit hoofdstuk deze waarheid zouden toepassen, op welke wijze zouden zij dan proberen hun conflicten op te lossen?
4. Hoe zou deze waarheid uitwerken voor het scenario dat u zelf hebt omschreven?
5. Hoe kunt u de aspecten van uw seksuele wezen gebruiken ten dienste van uw partner?
6. 'Of we leven in de kracht van onze morele inspanning volgens

externe maatstaven, en beschouwen genade vriendelijk als een nevenkwestie, of we leven door genade in de kracht van een nieuw hart, en verlustigen ons in de wet als een noodzakelijke en welkome gids, in plaats van de wet te haten als een loodzware last.' Evalueer op basis van deze uitspraak de huidige toestand van uw huwelijk en uw eigen hart.

7. Hoe kunt u zichzelf het beste opstellen om God uw hart te laten veranderen?

11

Als man en vrouw met elkaar omgaan

1. Welke veranderingen wilt u naar aanleiding van dit boek aanbrengen in een situatie waarin u zich thans bevindt?
2. Wanneer u probeert de directe en tastbare aspecten van een relatieprobleem op te lossen, kan u dat ervan weerhouden het werkelijke probleem te onderkennen. Waarom is het in moeilijke situaties zo aantrekkelijk om snel een plan van aanpak te verzinnen? Wat ziet u over het hoofd wanneer u deze richting inslaat? Wanneer is het juist om praktische stappen te ondernemen? Bedenk als groep enkele ideeën. Welke manieren zijn er om te evalueren of een actie de intimiteit bevordert, dan wel de kansen tot intimiteit verkleint.
3. Wat overweldigt u? Bent u deze week meer overweldigd door uw worsteling dan door de hoop dat u manieren zult ontdekken om uzelf aan uw partner te geven? Hebt u momenten meegemaakt waarop zelfs een klein teken van vriendelijkheid als een ondraaglijke last aanvoelde? Hoe blijft u in zulke tijden op koers? Welke bijbelteksten hebben u de kracht gegeven om te blijven liefhebben, ondanks uw toestand van wanhoop en uitputting?
4. Lees Ezechiël 36:24-27. Denk na over wie uw partner is en maak een lijst van dingen die u tot dusverre niet in de gaten hebt gehad.
5. Hoe kan een nieuw verstaan van de manier waarop mannen

en vrouwen geschapen zijn (en verlangen naar verschillende aspecten van veiligheid en betekenis), u helpen om erachter te komen hoe u uw liefde het meest intens kunt overbrengen op uw partner?

6. *Mannen:* Als u weet dat uw vrouw gekoesterd wil worden, hoe kunt u dan in deze behoefte voorzien?
7. *Vrouwen:* Als u weet dat uw man ondersteund en gerespecteerd wil worden, hoe kunt u dan in deze behoefte voorzien?
8. Wat was er in het verleden de oorzaak van dat u zichzelf *niet* zodanig gaf dat uw partner erdoor geraakt werd?
9. Wat zou het onderwerpen aan Gods bedoelingen voor u betekenen?

12

Positief omgaan met het verschil

1. ‘God verleent geen gezag aan de ‘positie’ van de man, om vervolgens iedereen die deze positie bekleedt, toe te staan zijn gezag te gebruiken telkens wanneer hem dat uitkomt, zonder prioriteit te geven aan de zorg voor het welzijn van zijn vrouw.’ Hebt u ooit gezien dat het begrip hoofdschap misbruikt werd?
2. Wat betekent het voor een man om zich te geven aan zijn vrouw en haar pleitbezorger te zijn? Vrouwen, luister naar wat de mannen hierover zeggen. Mannen, luister naar wat de vrouwen hierover zeggen.
3. Wat betekent het voor een man om diepgaand betrokken te zijn bij het leven van zijn vrouw? Luister opnieuw goed naar elkaars inzichten.
4. *Mannen:* Noem enkele overtuigingen die uw denken bepalen in de omgang met uw vrouw en kinderen. Op welke wijze geven deze overtuigingen u zelfvertrouwen in het omgaan met conflicten?
5. *Mannen:* Deel met andere mannen in de groep de manier waarop u aan uw diepste overtuigingen bent gekomen met betrekking tot hetgeen uw vrouw van u nodig heeft.

6. *Vrouwen:* Wanneer hebt u de hoop laten varen dat iemand ooit echt voor u zou zorgen? Wanneer anderen zich als uw pleitbezorger opstelden, hoe reageerde u toen?
7. *Vrouwen:* Hoe kunt u uw tederheid laten merken aan anderen, aan uw man? Wat betekent het voor u dat u niet meer 'moet'?
8. *Vrouwen:* Welke lichamelijke signalen waarschuwen u dat uw hart zich verhard of angstig wordt?
9. Maak de volgende zin in uw eigen woorden af: 'De hoogste roeping van een gehuwde vrouw is...' Vergelijk uw gedachten met de gedachten die in dit hoofdstuk zijn geuit.
10. Reageer op de volgende uitspraak: 'Een man wordt compleet door met zijn inbreng volheid te verlenen aan iets of aan iemand die anders leeg zou zijn. Een vrouw wordt bevestigd wanneer iemand die zij uitnodigt en die van haar geniet, in haar leven komt.'
11. Hoe moet een vrouw reageren wanneer haar man haar leidt en zij een aarzeling voelt om hem te volgen, hoewel er bij de kant die hij op wil, geen sprake is van duidelijke zonde?
12. Wanneer mannelijkheid en vrouwelijkheid ten volle functioneren in een huwelijk, is de relatie als een dans waarin beide partners hun energie richten op de auteur van de muziek en het ritme. Beschrijf een moment in uw leven toen u kennelijk moeiteloos en als vanzelf de 'passen' deed die aansluiten bij uw manzijn, dan wel uw vrouwzijn.
13. Bespreek als groep de gedachte dat niemand u de gelegenheid kan ontnemen om God te volgen. Niemand kan voorkomen dat u iets van uzelf aanbiedt om mensen te zegenen met wie u vertrouwd bent.

Laatste samenvatting

In dit boek hebben we telkens opnieuw gezien dat we de vergeving niet alleen moeten beschouwen als de voorwaarde om christen te *worden* maar ook als de enige bron waaruit we als christen kun-

nen *leven*. Vergeving is het hart van het evangelie. Als God vindt dat we het allermeeft behoefte hebben aan vergeving en een herstellde relatie met Hem, dan zijn we arrogant wanneer we veronderstellen dat wij beter weten wat er voor nodig is om ons leven goed te laten functioneren.

Wanneer we ons vastklampen aan de radicale waarheid die genade heet, gaat dat ons veranderen. Verandering verloopt niet van bergtop naar bergtop maar veeleer van momenten van hartverscheurende schuldbelijdenis naar echte nederigheid. Verandering is alleen mogelijk in de context van het volkomen overweldigende besef dat God ons ondanks alles blijft uitnodigen voor de meest intieme relatie die er bestaat! Uit deze dankbaarheid ontstaat een nieuw verlangen om onszelf weg te geven voor het welzijn van degenen die ons dierbaar zijn. Het drama van verlossing ontvouwt zich voor een ongelovige wereld. Het is onvermijdelijk dat we zo nu en dan terugvallen in de duistere stegen van zelfzucht, excuses en onoprechte schuldbelijdenis. We zullen ons best doen om God te vertellen dat we meer nodig hebben dan een weg om aan het oordeel over onze armetierige liefde voor anderen te ontkomen. We hebben de Persoon van Christus nodig. En wat doet God met onze eindeloze cirkelgang van onafhankelijkheid en afhankelijkheid? Hij blijft Dezelfde, in alle opzichten. Hij biedt het leven aan in Christus, en in niets of niemand anders.

1. Wat vindt u van de voortgaande en toenemende kwaliteit van Gods genade?
2. Schrijf een samenvatting van wat u uit deel 2 hebt geleerd.